

Store Norske Spitsbergen Kulkompani

**Arbeider på daganlegget til Gruve 2b,
Longyearbyen, 25. august til 30.
november 2011.**

Rapport fra håndverker Johanna Henriksson

Mitt første bekjentskap med anlegget på "riktig" ble gjort torsdag 25. august i forbindelse med en befaring sammen med Arnfinn Elvertrø fra SNSK, som utarbeidet tiltaksforslaget, og folk fra Sysselmannen.

Sysselmannen var representert ved Hilde Yri Tokle, kulturminnerådgiver, Trine Krystad, administrator for Svalbards Miljøvernfond og Eirik Ulvan, byggeleder for SMS sine istandsettingsarbeider. Fra Norsk Kulturminnefond på Røros var Einar Engen og Solvår Knutsen kommet på besøk, disse var også med. Vi gikk gjennom hele anlegget og

Elvertrø pekte på tingene som hørte til sesongens gjøremål, primært tettings- og sikringsarbeider.

Sommerjobberne fra SNSK som hadde tatt seg for ryddingsarbeidene nede i lasten fikk skryt for dette; her hadde det visstnok vært kullrester langt utover gulvene og oppover veggene som sto og samlet vann. Disse var nå fjernet og tippet dels på nordre gavl av lasten og dels gjennom hull i langveggen ned mot dalen.

Første arbeidsdag ble torsdag 8. september, Med på laget var Preben Sørrelvmo, innleid fra ISS, og vi gikk oss en runde før vi bestemte i hvilken ende vi skulle begynne. Det ble til at vi startet høyst opp ved tomvognstollen, der taket rast sammen. Blikkplatene ble løsnet fra sperrene ved hjelp av japansk minibrekkjern og hammer, og storparten vil kunne gjenbrukes. Sperrene (3"x5", ujustert gran) var delvis brukket rett av og delvis splintret, disse må alle skiftes i sin helhet. Spikerslagene oppå sperrene (2"x4", ujustert gran) var delvis hele men kraftig deformerte etter å ha ligget i krøll i mange år.

Sperrene lå oppå lemveggene og var spikret til disse. I tillegg var de sikret mot vind med

stålband som var brettet over og spikret til veggene. Som mest var der fri spennvidde på over 5m, og takvinkelen på pulttaket har vært så beskjeden at det nærmest framstår som flatt. Det er derfor ingen overraskelse at taket kollapset under tyngden fra snø- og isras.

Nærmest åpningen til graven er det et takparti tekket med papp på taktro av gran med not og fjær. Også deler av dette hadde brukket og ble derfor demontert. Med taktroa var det samme problem som med spikerslagene under blikktaket, de var kraftig deformerte og vil være vanskelige å gjenbruke på flatt tak.

Målene på materialene som må skiftes ut her og på andre steder i anlegget ble tatt, og bestilling laget og sendt til Sørmo Tre i Tromsø.

Med dette var vi ferdige midt på dagen, fredag, og resten av dagen ble brukt til å rette opp og reparere gangbroen som løper fra toppen av trappen til ankomsten. Skadene kom stort sett av spiker som mistet feste og derved kollaps av konstruksjon. Nesten alle materialer vi trengte for å sette brua i stand hengte og slengte, og med en neve spiker i lomma og noen nye bord til gangdekket ble jobben gjort.

Materialene som ble bestilt, kom opp for seint i sesongen og oppbyggingen av taket over tomvognstollen kunne ikke gjøres som planlagt, men jobben skal nå være grei å gå i gang med så snart man fått flydd inn disse materialene.

Blikkplatene skal som sagt være i god nok stand til gjenbruk, men der er noen rifter i noen av dem, da overlappet mellom platene har vært marginalt, og spikringen gjort veldig nære kanten.

Fortsatte med å krafse vekk kull fra gavelen på tomvognstollen, for å muliggjøre tetting der. Dette ble gjort i flere omganger, alt etter som massene tinte. Blikkplatene var kraftig forvitret med store hull, slik at kullrester har rent inn og lagt seg rundt trappa. Likeledes har

det naturligvis blåst inn mengder med snø samme vei på vinteren.

Det var ikke bestilt blikkplater til jobben, slik at alle biter som lå strødd utover fikk brukes med omhu. Det ble tatt rett på overblivne plater fra jobben på vinkelstasjonen i Endalen som ble droppet med helikopter sammen med stillasematerialer og noe utstyr. Airlift tok en lørdagssving da SNSK sitt helikopter allerede hadde forlatt øygruppen for sesongen.

Vurderingen om å reparere foran å restaurere blikkplateveggene ble gjort sammen med Hilde Tokle fra Sysselmannen. Vi fant egentlig god argumentasjon for begge deler, slik at det var det praktiske som fikk avgjøre; da det ikke var bestilt plater på forhånd ble det altså lapp og lage.

Vi så på fundamentene under lasten en dag og gravde vekk litt masser for å få sett på stolpene litt lenger ned. For meg var det ikke noe som så urovekkende ut, og ikke heller det skrånstags som er brukket, trulig i forbindelse med ras, er kritisk for situasjonen, men det er naturligvis greit å få skiftet det ut når det finnes materialer til det. Det er noe råte i flere av stolpene, akkurat som Arnfinn beskriver i sin tilstands- og tiltaksrapport, og man bør i hvert fall nøye følge med hva som skjer i årene som kommer.

Under lasten fant vi noen materialer i rett dimensjon til å bruke i trappa. Det var også plank som lå i en stabel øverst i trappa som blitt levert ved et annet tidspunkt som ble brukt til dette, men vi manglet noen biter på slutten som vi altså fant blant det som lå strødd rundt omkring.

Disse restmaterialene som hadde fått endt sine dager der det var lettest å kvitte seg med dem uten at de var i veien, er jo i grunn også fredet slik de ligger, og kan hende vil noen synes at det er et overtramp å ta dem i bruk. Selv synes jeg at gjenbruk på et slikt sted har flere ting for seg; dels er materialene autentiske fra tiden da anlegget ble oppført, dels er det et styr å frakte materialer opp hit, både praktisk og økonomisk, og derfor føles "man tager hva man haver" - prinsippet helt

naturlig. Dessuten er materialene bedre beskyttet fra forringelse inni konstruksjonen enn ved siden eller under.

Handlistene i trappa hang og slang på mange steder. Disse ble festet igjen, og trappen er nå grei å ferdes i, enda det kunne ha blitt skiftet noen flere trinn hvis vi hadde hatt materialer til det.

Noen steder på gulvet i lasten ble det skiftet gulvbord (2"x4"), enten fordi de var gjennområtnet eller manglet helt.

Etter hvert ble Preben avløst av Helge Hovland som likt meg fikk prosjektansettelse i SN, og vi tettet lasten med de platene vi hadde, så godt det lot seg gjøres. På nedre del av lasten måtte vi skifte og komplettere med noen spikerslag som brukket i raset.

Taket i ytre vinkel av lasten måtte vi bare dekke midlertidig da det ikke fantes materialer til å skifte sperrene i takkonstruksjonen. Dette er en litt omfattende jobb, først og fremst riggmessig, da det må bygges skikkelige stillaser for å komme til. Denne delen av jobben var ikke beskrevet av på forhånd.

Vi laget stillas og rigg for å få jekket opp den bua på utsiden av lasten mot Nybyen, som står på halv tolv. Selve jekkingen ble det aldri anledning til, og når man går i gang med jobben på nytt må hele riggen sees over slik at den fortsatt står stødig. Eirik Ulvan var med meg på dette.

Også her mangler det i grunn materialer. Vi fant en lang nok rundstokk til å bruke til en av stolpene, men det mangler enda en stolpe og litt grovere plank til skrånstaving av disse. Jeg ville anbefale å låne inn Eirik Ulvan for å få gjort dette ferdig.

I november gikk jeg og Helge opp en tur for å få på plass de pleksiglassplatene som skulle erstatte de som var ødelagte. Det var kaldt, og spikking av de små trekilene som skulle klemme platene mot sprinten i metallbuene, ble en utfordring.. Tanken var at det var godt nok for stunden men at vi måtte sjekke det igjen, har dog ikke vært opp siden.

Arbeidsbil..

Nedre del av lasten med skader fra ras.

Samme sted etter lapp og laging.

Nedre del av lasten. De fleste spikerslag var borte, noen sannsynligvis revet vekk for å bedre adkomst. Preben sager.

Tomvognstollen. Taket har kollapset på midten. Blikkplatene i god nok stand til å gjenbrukes. Johanna på bildet.

Blikkplater og taksperrer og spikerslag ble demontert for å kunne begynne på nytt. Preben kapper spikerslaget der hvor vi avsluttet rivingen.

Gangbruen før..

.. og etter en neve spiker.. Mest å feste på plass det som hang og slang. Noen nye bord i dekke i borte enden.

Slik så det ut på noen steder opp gjennom trappa. Det er fortsatt noen trinn som skulle vært skiftet- Materialer er bestilt og levert, og det er derfor mulighet til å ta det siste når det måtte passe.

Rostskader på blekk, under vinduer lengst inn i Lasten.

Heis(?)bu på tur. Se også rustskader i nedkant på blekkveggen. Her ble det krafset vekk masser i flere omganger alt etter at det tinte. Etterpå ble det lappet og laget med blikkplatebiter for å få veggen tett.

Helikopterdrop v. Airlift

Skade i pleksiglass. Platen er utskiftet.

Johanna Henriksson 3.10.2011/31.8.2012

Telefon: 97 07 31 98

E-post: bygningkultur@msn.com